

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A civil társadalom helyzete a Nyugat-Balkánon”

(2006/C 195/23)

2005. június 14-i levelében az Európai Bizottság alelnöke, Margot WALLSTRÖM az Európai Uniót létrehozó szerződés 262. cikke alapján felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot feltárási vélemény készítésére a következő tárgyban: „A civil társadalom helyzete a Nyugat-Balkánon”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció véleményét 2006. március 27-én elfogadta. (Előadó: Dimitriosz DIMITRIADISZ.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. május 17–18-án tartott 427. plenáris ülésén (a május 17-i ülésnapon) 95 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

Az alábbi vélemény összhangban áll az Európai Bizottság és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság között fennálló együttműködési megállapodás 9. cikkével, továbbá válasz az Európai Bizottság alelnöke, Margot Wallström felkérésére a Nyugat-Balkán civil társadalmának helyzetére vonatkozó vélemény elkészítését érintően, mely az Európai Bizottságnak a Stabilizálási és Társulási Folyamattal (SAP) kapcsolatos stratégiai nézeteihez kell, hogy hozzájáruljon.

Az alábbi vélemény célja:

- A lehető legjobb segítség nyújtása az Európai Bizottság és a Tanács számára szilárd talajon álló, reális és mérhető célokat elősegítő politikák kidolgozása és végrehajtása érdekében.
- Lehetőséget adni az európai közvélemény számára ezen politikák jobb megismeréséhez, hogy megértse az EU pozitív elemeit, és tudatosan támogassa e politikákat.
- Könnyebbé tenni a megvalósítandó politikák és cselekvések értékelését, ill. javítását vagy felülvizsgálatát szükség esetén, amennyiben azok céljai világosak és vitathatatlanok, főként a közvetlenül érintettek szempontjából.
- Javítani az EU-ról alkotott képet és növelni súlyát nemzetközi szinten, de főként a sokat szenvedett Nyugat-Balkánon annak bizonyítása révén, hogy az EU érzékeli a régió népeinek valós és sürgető szükségleteit úgy, hogy jólétüket szolgáló tudását rendelkezésükre bocsátja.
- Megmutatni azt a szerepet, melyet az EGSZB a régióban a civil társadalom európai és helyi szintű szervezetei közötti hídként játszhat.

1. Összefoglalás

1.1 Az EGSZB észrevételei

- Az Európai Unió nemzetközi és helyi szinten hitelének jelentős részét elveszítette a jugoszláv válság során, aminek következtében a régióban politikailag gyöngye nemzetközi tényezőnek tűnik, mely változatlanul nem ismeri teljesen a

Nyugat-Balkán valós helyzetét, és nem képes a térség különböző politikai szereplői közti összhangot biztosítani.

- A Nyugat-Balkán több vidékén, különösen Koszovóban, nem szilárdult meg a biztonság érzése, az etnikai ellentétek pedig bármely pillanatban éles konfliktusokat idézhetnek elő a Nyugat-Balkánon.
- A Szerbia és Montenegró alkotta szövetségi állam nem felel meg elégséges mértékben a demokratikus államszövetség felállításával szemben támasztott elvárásoknak.
- Bosznia-Hercegovina és Koszovó a nemzetközi szervezetek által kikényszerített állami képződmények, melyek nem biztos, hogy kiállják az idő próbáját.
- A koppenhágai kritériumokat alapvetőeknek és nem újratárgyalhatóknak kell tekinteni.
- Egy átfogó európai stratégia kialakításához a legmegfelelőbb út a civil társadalmon és annak szervezetein keresztül vezet, melyek bátortalanul, de elkezdték játszani szerepüket.
- A nyugat-balkáni országoknak állandó, közvetlen és komoly megerősítésre van szükségük mind gazdaságilag, mind a szakértelem terén (a közvetlen és közvetett külföldi befektetések támogatása révén).
- A többszólamú és többoldalú társadalmi párbeszéd megerősítésére, valamint a civil szervezetek működése számára szükséges demokratikus jogszabályi környezet megteremtésére van szükség.
- A korrupció leküzdése közvetlen prioritás, csakúgy mint az igazságszolgáltatásnak a társadalom támaszaként való feltüntetése.
- Szükség van a civil társadalom szervezeteinek finanszírozására.
- Az EGSZB szerint szükség van konzultatív vegyes bizottságok felállítására valamennyi nyugat-balkáni országgal, amint adottak lesznek a feltételek.

1.2 Az EGSZB szerepe és felelősségei

- Jelentős szakismeretere és értékes emberi erőforrásaira támaszkodva az EGSZB magát különösen képesnek tartja arra, hogy tevékenyebb szerepet játsszon a fenti politikák kifejlesztésében. Ezt az EGSZB azon jelentős kezdeményezése is bizonyítja, melynek értelmében 2006-ban az EGSZB székhelyén a nyugat-balkáni civil szervezetek részvételével fórumot szervez.
- Amennyiben erre igény mutatkozik, az EGSZB kész felajánlani szolgálatait, hogy a civil szervezeteket a megfelelő európai szervezetekkel kapcsolatba hozza.
- Az Európai Bizottság megbízást adhat az EGSZB-nek helyi tájékoztató találkozók megszervezésére a civil társadalommal egyes szakterületek tárgyában. Az EGSZB kommunikációs hídhat képezhet a nemzetközi szervezetek – mint amilyen a Nemzetközi Valutaalap, a Világbank, az Európai Befektetési Bank stb. – és a nyugat-balkáni civil szervezetek között.
- Az EU és az EGSZB feladata olyan rendszeres elemzések tervezése, elindítása és támogatása a Nyugat-Balkán társadalmi helyzetéről, melyek a civil társadalom által megtegyet haladást is mutatják.

1.3 Az EGSZB javaslója:

A) A nyugat-balkáni országok nemzeti és regionális politikai erői számára:

- Javasolja a nyugat-balkáni országoknak, hogy intenzívebben igazodjanak a közösségi vívmányokhoz, kormányaik pedig gyorsítsák fel a demokratizálás irányába tett erőfeszítéseiket.
- Minden érintett fél tartsa különös tiszteletben a nemzeti és vallási kisebbségeket.

B) Az Unió politikai szerveinek:

- Az Európai Bizottság fokozza erőfeszítéseit a stabilizációs és társulási megállapodási folyamatoknak a régió többi országával való végigvitele érdekében, mutasson határozottabb politikai akaratot, és a politikai és konzultatív szervek összehangoltabb cselekvése révén segítse elő a theszaloníki menetrend valamennyi célkitűzésének előmozdítását.
- Az EGSZB az oktatást tartja a nyugat-balkáni társadalom számára nyújtott uniós támogatás és fejlesztés legfontosabb színterének.
- Koszovó államjogi státuszának végleges rendezése létfontosságú a régió biztonsága, békéje és stabilitása szempontjából.

- Az EU feladata a szociális partnerek szervezeteinek értékelése is azok alapszabálya és céljai szerint.

C) A Nyugat-Balkánnal szomszédos uniós tagországoknak és a civil társadalom európai szervezeteinek

- Az uniós tagországok tevékenykedjenek a nyugat-balkáni országok civil társadalmának megerősítése érdekében.

2. Történelmi áttekintés a civil társadalom helyzetéről a Nyugat-Balkánon

2.1 A balkáni régió civil társadalmának⁽¹⁾ vizsgálata során a vélemény a következő országokra összpontosít: Albánia, Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Macedónia (volt jugoszláv köztársaság), Szerbia és Montenegró, az UNSCR 1244 ellenőrzése alatt álló Koszovó tartománnyal együtt.

2.2 A theszaloníki csúcstalálkozón (2003 júniusában) az EU megerősítette elkötelezettségét a nyugat-balkáni országok uniós csatlakozásával⁽²⁾ kapcsolatban, mielőtt a feltételek lehetővé teszik. A stabilizációs és társulási folyamat (SAP) a reformfolyamatok támogatását célzó újabb eszközökkel gazdagodott. A rövid- és középtávú prioritások meghatározása mellett 2004-ben jóváhagyták az európai partnerségi kapcsolatokat első csomagját is.

2.3 Mindezek ellenére a régió politikai viszonyai továbbra is ingatagok. Az instabilitás kifejezésre jut Koszovó máig nem rendeződött végleges státuszában, Szerbia és Montenegró változékony viszonyában, valamint Bosznia-Hercegovina lassú előrehaladásában.

2.4 Az EGSZB kapcsolattartó csoportjának horvátországi, boszniai (2005. március 21-én és 22-én) és szerbiai (2005. május 26-i), valamint macedóniai (FYROM) és albániai küldöttségei pozitív visszajelzésről számoltak be az EGSZB által szervezett Civil Társadalmi Fórummal kapcsolatban, ugyanakkor hangot adtak az építő társadalmi párbeszéd létrehozása során jelentkező nehézségeknek a szociális partnerek valóban reprezentatív részvételének hiánya és egyes, magukat a civil társadalom képviselőiként feltüntető szervezetek hiteltelensége⁽³⁾ miatt. A kormányzatok és a civil társadalom között fokozatosan nőtt az együttműködés, ugyanakkor még nem érte el a valódi eredmények és szinergiák eléréséhez szükséges szintet.

⁽¹⁾ Ebben a dokumentumban – az EGSZB korábbi véleményeivel összhangban – civil társadalom alatt a következők értendők: 1. Munkaadók és munkavállalók szervezetei, 2. Más gazdasági és társadalmi érdekeket képviselő szervezetek, 3. A nem kormányzati (civil) szervezetek, 4. Helyi közösségi kezdeményezésen alapuló „grassroot” szervezetek, 5. Vallási egyesületek.

⁽²⁾ REX-123 – CESE 594/2003 A civil szervezetek részvételének előmozdítása Délkelet-Európában – Tapasztalatok és jövőbeli kihívások – Előadó: C. Wilkinson

⁽³⁾ Az EGSZB véleményei: „A szervezett civil társadalom szerepe az európai folyamatban” (HL C 329, 1999.11.11.), ill. „A szervezett civil társadalom és az európai kormányzás – az EGSZB hozzájárulása a fehér könyvhöz” (HL C 193, 2001.7.10.).

2.5 A régió országaiban meglévő demokratikus intézmények gyöngesége, a politikai környezet és a biztonsági helyzet a mai napig nem tette lehetővé strukturált társadalmi párbeszéd kialakítását független és reprezentatív szociális partnerekkel. Ennek a párbeszédnek a helyi társadalmak belső problémáfelvetéséin kell alapulnia, az EU pedig a továbbiakban gazdag tapasztalata és hozzáértése révén támogathatja.

2.6 Jelen vélemény a zágrábi csúcstalálkozón született megállapodás (2000. november) és a theszaloníki menetrend (2003. június) irányvonalát követi, valamint mindazon egyéb kezdeményezéseket, melyeket az EU intézményei a régióval kapcsolatban indítottak, különös hangsúllyal a gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális kérdésekre.

2.7 A civil társadalmi szervezetekben ma uralkodó állapotok nem különböznek érzékelhetően az EGSZB korábbi véleményében leírtaktól, melynek címe: „A civil társadalom szerepe a Nyugat-Balkánt érintő új stratégia terén”⁽⁴⁾. Ez a helyzet röviden a következőképpen jellemezhető:

- A szakszervezetek folyamatos és fáradtságos erőfeszítései, hogy betöltsék új szerepüket a szabad szerkezetű gazdaságokban és társadalmakban, ahol a magánszektor a modernizálás és a fejlődés motorja.
- A munkaadók szervezeteit igyekeznek kiszabadítani az államhatalom öleléséből, mely korábban az állam tulajdonosi szerepe miatt alakult ki, de továbbra is jellemző, hiszen az új körülmények között az állam a korábbi politikai rendszerek összeomlása után különleges szerepet játszott új vállalkozások létrehozásában és – a nemzetközi források révén bőségesen dotált – új vállalkozói réteg kialakításában.
- Szerteágazó, ám bizonyos esetekben nem hatékony tevékenység, mellyel kapcsolatban az együttműködés fokozott összehangolására van szükség.

2.8 Általánosabban megfogalmazva a régió társadalmi viszonyai továbbra is gondokkal terhesek. Az elért haladás ellenére még mindig nem szilárdultak meg a társadalmi és politikai intézmények és strukturák. A háború által okozott hatalmas szakadékokat a mai napig nem hidalták át. Ennek következtében a nemzetközi és európai szervezetek erőfeszítései nem érték el a várt eredményeket, ami többek között annak is köszönhető, hogy hiányzik a társadalmi párbeszéd és civil társadalom szervezetei közötti párbeszéd egységes modellje, melyben a civil társadalom csoportjainak és szervezeteinek egyértelmű és teljesen világos szereppel kell bírniuk mind jogait és kompetenciáikat, mind kötelezettségeiket illetően.

⁽⁴⁾ REX-153 – CESE 1624/2003 (előadó: R. Confalonieri) és „A civil szervezetek részvételének előmozdítása Délkelet-Európában – Tapasztalatok és jövőbeli kihívások” (REX-123 – CESE 594/2003 – Előadó: C. Wilkinson)

3. A civil társadalom szervezeteinek általános helyzete

3.1 Szociális partnerek

A régióban megkötött szabadkereskedelmi egyezményekkel párhuzamosan szükség van a szociális partnerek régióbéli képviselőitnek intézményesülésére a nemzeti szintű, nem szétaprózott képviselési strukturák kialakításával egy időben.

A kapacitásépítés európai programjai⁽⁵⁾ alapvető fontossággal bírnak a vidéken tevékenykedő szakszervezetek és munkaadói szövetségek esetében. A régiók közötti együttműködés terén a legjobb gyakorlat követése indokolt, mivel a 2006-os egységes szabadkereskedelmi megállapodás közeledtével a szociális partnerek a regionális kérdéseket egymással együttműködve kell, hogy kezeljék.

A közzféra bevonása gyakran fáradtságos erőfeszítéseket igényel a szóban forgó országokban, a köz- és a magánszféra közötti párbeszédet ugyanakkor biztosítani és erősíteni kell.

3.2 Egyéb szervezetek

A szóban forgó országokban már létező civil szervezeteket a következő négy nagy kategóriába sorolhatjuk be: a) a múlt rendszer elleni küzdelem során alakult szervezetek, b) a nemzetközi közösségtől jövő pénzalapok befogadása céljából alapított nem kormányzati szervezetek, melyek kizárólag adományokból tartják fenn magukat, c) külön szakosodott szervezetek, melyek rendszerint a társadalom legsérülékenyebb csoportjaival foglalkoznak, d) mezőgazdasági szervezetek.

A közeljövő legjelentősebb kihívásai közé tartozik ezen szervezetek életképességének és adományozók függetlenségének biztosítása. Az első kategóriába – mely a legtöbb esetben már hosszú évek óta működő és a politikai párbeszédben közvetlenül részt vevő nem kormányzati szervezeteket foglal magába – széles elismertséggel rendelkező szervezetek tartoznak, ugyanakkor ezek igen gyenge gazdasági életképessége problémát jelent. A második kategória szervezetei sokkal kevésbé ismertek, számuk pedig rendkívül magas, és úgy tűnik, hogy létrejöttük az adományozók közössége által kifejezésre juttatott kívánásoknak felel meg. Adományozók hiányában e szervezetek többsége biztosan el fog tűnni.

Szükség van kapacitásépítésre és együttműködésre mind a civil szervezetek között, mind regionális szinten. Ugyanakkor a legégetőbb szükség annak a jelentős szakadéknak az áthidalására van, mely akkor jelentkezik, amikor a nemzetközi pénzügyi források csökkenése mellett még nem állnak rendelkezésre helyi források. A civil társadalomnak köszönhetően létrejött társadalmi tőke jelentős részének elvesztése és az erőszakhoz való visszatérés valós veszélynek tűnik.

⁽⁵⁾ CARDS (Közösségi támogatás újjáépítési fejlesztéshez és stabilizációhoz), 2666/2000/EK tanácsi rendelet, 2000. december 5.

4. A régió strukturális problémái és ezek hatása a szervezett civil szervezetek fejlődésére

4.1 Korruptió

A korruptió képezi a régió legnagyobb strukturális problémáját, melynek gyökerei a kevésbé hatékony közigazgatásban, a szigorú és hatékony intézményi-jogszabályi keretek, ill. a független bírói hatalom hiányában, a rossz gazdasági körülményekben és a civil szervezetek tényleges közbeavatkozásának hiányában keresendők.

4.2 Az emberi, személyiségi és szociális jogok megsértése

Jelenleg a nemzetközi szervezetek nem mindig sikeres erőfeszítései ellenére továbbra is rendszeresen felmerülnek az emberi jogok államhatalom részéről történő megsértésével kapcsolatos problémák. Konkrétan a legsúlyosabb azonban az, hogy a bírói hatalom szemmel láthatólag nem érzékeli, és nem is tölti be valódi szerepét.

Ezen országok belépésének ténye az Európa Tanács intézményi keretébe pozitív lépésnek tekinthető. Ugyanakkor sok esetben hiányzik a politikai akarat e keret valós alkalmazásához. A kisebbségi és vallási nézeteltérések beszüremkedése a társadalmi kérdések tárgyalása során pedig különösen nehézzé teszi a közeledéshez és kiengesztelődéshez szükséges légkör megteremtését.

4.3 Nem hatékony kormányzás – közigazgatás

Az éles belpolitikai ellentétekben gyökerező politikai és társadalmi instabilitás a régió rossz kormányzásának alapvető forrása. Ez a közigazgatás jelentős működési zavarai jár, melyek a maguk részéről pedig a csúszópénzeket és a korruptiót táplálják. A szóban forgó közigazgatások korszerűsítését célzó nemzetközi és európai erőfeszítések mind ez ideig nem hoztak jelentős eredményeket.

4.4 A civil társadalommal folytatott párbeszéd hiánya

A civil társadalom szervezeteivel folytatott társadalmi párbeszéd⁽⁶⁾ előfeltétele a törvényi kereten túl a részt vevő felek kölcsönös tisztelete és az ellentétek megértésére és enyhítésére irányuló erőfeszítés, főleg pedig az ellentétek kompromisszumos megoldását előtérbe helyező kultúra. A Nyugat-Balkánon sosem létezett valódi párbeszéd a totalitárius politikai rendszerek és az általuk vasszigorral ellenőrzött álszervezetek miatt. Kétségtelenül hosszú időre van szükség a kellően elmélyült és minőségi szociális párbeszéd eléréséhez.

4.5 A civil társadalmat képviselő igazolt szervezetek szükségessége

A civil szervezetek nagy száma jogos kérdéseket vet fel a régióban uralkodó valós társadalmi helyzettel kapcsolatban. Sok közülük az őket finanszírozó nemzetközi szervezetek kérésére vagy sugallatára jött létre, és sok esetben az állam által ellátandó szociális védelem és gondoskodás feladatait veszi át.

⁽⁶⁾ Konferencia a szociális párbeszéd erősítéséről a Nyugat-Balkán országokban, Foglalkoztatási Főigazgatóság, 2005. okt. 6–7, Szkopje

Másokat pedig a civil társadalom nemzetközi szervezetei és más nem kormányzati szervezetek kezdeményezésére hoztak létre, ezek pedig közvetlenül befolyásolják tevékenységüket. Végül pedig egyes szervezetek olyan helyi kezdeményezésre jöttek létre, amely pártpolitikai, etnikai, kisebbségi vagy vallási érdekeket rejt.

5. Az EGSZB észrevételei a Nyugat-Balkán társadalmi, politikai és gazdasági helyzetéről és az európai stratégiáról

5.1 Az Európai Unió nemzetközi és helyi szinten hitelének jelentős részét elveszítette a jugoszláv válság és a volt Jugoszláviában dúló háború során, és mindezt a konkrét beavatkozási politika hiánya miatt.

5.2 A stabilizációs és társulási folyamat keretében az Európai Bizottságnak egyértelműbb politikai stratégiát kellene megfogalmaznia, és meg kellene erősítenie jelenlétét a régióban. Az Európai Bizottságnak fokoznia kellene elkötelezettségét annak érdekében, hogy javítsa fellépéseinek minőségét és a róla kialakult képet a régióban.

5.3 Megjegyzendő, hogy a Nyugat-Balkán egyes vidékein – különös tekintettel Koszovóra⁽⁷⁾ – az etnikai ellentétek miatt nem rögződött a biztonság érzése, és nem szilárdult meg a béke, a Szerbia és Montenegró alkotta szövetségi állam pedig nem felel meg a demokratikus államszövetség felállításával szemben támasztott elvárásoknak⁽⁸⁾.

5.4 Megállapítható, hogy Bosznia-Hercegovina és Koszovó a nemzetközi szervezetek által kikényszerített állami képződmények, melyek nem biztos, hogy kiállják az idő próbáját. Azonnali szükség van tehát politikai problémáik olyan megoldására, mely szavatolja a gazdasági jólétet, a kisebbségi és vallási közösségek jogait, valamint a demokratikus struktúrák megerősödését a nemzetközi szervezetek égíse alatt. Az ENSZ keretében 2005-ben megkezdett, Koszovó jövőjéről szóló többoldalú tárgyalások képezik e robbanékony probléma kezelésének egyedüli reményét.

5.5 Az EGSZB szerint szükség van az EU régióbeli jelenlétének növelésére hatékony és gyakorlatias információs és kommunikációs politika révén. Egyrészt tisztázni kell, hogy mi az EU politikája a régióval kapcsolatban, másrészt pedig, hogy ezen országok csatlakozása milyen költségekkel jár az érintett országok számára⁽⁹⁾.

5.5.1 A koppenhágai kritériumokat alapvetőnek és nem újratárgyalhatóknak kell tekinteni az EU-hoz csatlakozni szándékozó nyugat-balkáni országok esetében is. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a folyamat előmozdítása és a szóban forgó kritériumok teljesítése érdekében kívánatos, hogy eszközeit közvetlenül felhasználva az EU nemcsak az országok intézményi struktúráiba avatkozzon be, hanem a közösségi vívmányok átültetésébe is.

⁽⁷⁾ Az EP állásfoglalása (P6TA(2005) 0131) a Nyugat-Balkán újjáépítéséről – az EP állásfoglalása a balkáni regionális integráció helyzetéről.

⁽⁸⁾ Az Európai Bizottság osztrák elnöksége 2006 – Szövetségi külügyminisztérium – 2005. november 23. – Európai ügyek.

⁽⁹⁾ REX-153 „A civil társadalom szerepe a Nyugat-Balkánra vonatkozó új stratégia keretében”. 2003. december 10. Előadó: R. Confalonieri

5.6 Az elmondottak alapján egy átfogó európai stratégia kialakításához a legmegfelelőbb útnak a civil társadalmon és annak szervezetein keresztül kell vezetnie. Konkrétabban, a szervezett civil társadalom egyedülálló lehetőséget nyújt a hosszú átmeneti folyamat gördülékeny lezajlásához, miközben biztosítja azt, hogy az együttműködési és támogatási programok valóban hatékonyaknak bizonyuljanak a kedvezményezettek számára.

5.7 A rendelkezésére álló információk és a régióról – különösképpen a Nyugat-Balkán kapcsolattartó csoport felállítása után – szerzett ismeretei az EGSZB-t a következő megállapítások és észrevételek megtételére készítették:

5.7.1 A faji és etnikai ellentétek bármely pillanatban éles konfliktusokat hívhatnak elő a Nyugat-Balkánon, mert a rejtett feszültség hirtelen a felszínre törhet.

5.7.2 A civil társadalom⁽¹⁰⁾ bátortalanul, de elkezdte játszani a szerepét, ugyanakkor rendszerint külföldi finanszírozásra támaszkodik. Ezenkívül bizonyos esetekben szakismeretben és hitelességben is hiányt szenved.

5.7.3 Az Alapvető Jogok Európai Chartájának elfogadása elengedhetetlen előfeltétel a régió minden állama számára, amennyiben az EU-hoz kívánnak csatlakozni.

5.7.4 A nyugat-balkáni országoknak állandó, közvetlen és komoly megerősítésre van szükségük mind a gazdaság, mind a szakértelem terén ahhoz, hogy újonnan lefektetett intézményeiket megszilárdíthassák és a demokráciára megfelelően fogékonnyá váljanak. Ezen a területen összehangoltabb segítségnyújtásra lesz szükség, az EU szempontjából pedig az Európai Újjáépítési Ügynökségnek és az EU régióbeli delegációinak még szorosabb együttműködése szükséges.

5.7.5 A többszólamú és többoldalú párbeszéd megerősítése és a civil szervezetek működése számára szükséges demokratikus jogszabályi környezet megteremtése és alkalmazása alapvető előfeltételei annak, hogy az adott országok társadalmi és gazdasági élete normalizálódjon.

Különösen a társadalmi párbeszéd megerősítéséhez van szükség arra, hogy:

- a) elismerjék a szociális partnerek szerepét.
- b) elismerjék a szociális partnerek önállóságának szerepét.
- c) tiszteletben tartásuk a képviselői szervezeteknek a pontos információhoz, konzultációhoz, valamint minden gazdasági és szociális kérdésben a véleménynyilvánításhoz való jogát.

5.7.6 Ugyancsak szükség van a korrupció leküzdésére szigorú, de lehetőleg egyszerű szabályok révén, melyek erélyes betartását az új technológiák felhasználása révén kell biztosítani.

5.7.7 Végül pedig szükség van a civil szervezetek finanszírozására, amely fejlődésük legsúlyosabb problémája, és főként a párbeszéd kifejlődéséhez elengedhetetlen.

5.7.8 A bírói hatalom feladata, hogy a társadalom támaszává váljon. Ezért különös támogatásra és erősítésre szorul, hogy az európai mintákkal megegyezően láthassa el intézményi szerepét.

5.7.9 A közösségi joganyag felé történő átfogó, integrált és fokozatos átállás kulcsa a régió államainak gazdasági együttműködése. Ez az együttműködés szintén jelentős segítséget fog nyújtani a feszültségek csökkentéséhez, és a fejlődés és jólét további lehetőségeit hozza létre.

5.7.10 A kultúrákőzi, vallásőzi és etnikumőzi párbeszédnek meg kell könnyítenie a közeledés és kommunikáció csatornáinak kiépítését a Nyugat-Balkán országai között. Ezen a területen döntő szerepre hivatottak a régió vallási vezetői a feszültségek levezetésében és a párbeszéd felállítására irányuló erőfeszítések támogatásában.

5.7.11 Az EGSZB szerint a tőkét és szaktudást behozó közvetlen külföldi befektetések és szükséges magánosítások támogatása révén megvalósítható gazdasági fejlődés segíteni fog a közsőféra súlyának csökkentésében, és jelentős pozitív folyamatok elindítója lesz valamennyi még függőben levő társadalmi és politikai probléma megoldásának irányában. E cél elérésének érdekében az intézményi kereten túl szükség van még a bank-szektor nemzetközileg elfogadott és jóváhagyott szabályok szerinti megbízható működésére is a korrupció minden formájának (pénzmosás, csempészet stb.) leküzdése céljából.

Az Európai Központi Bank és az EBB (Európai Beruházási Bank) sajátos koordinációs szerep betöltésére hivatott a régióban.

5.7.12 A nemzetközöi szervezeteknek (IMF, Világbank, ILO, ENSZ stb.) a civil társadalmat képviselő szervezetekkel való még szorosabb együttműködésére van szükség a nyugat-balkáni régió társadalmaiban betöltött szerepük megerősítése céljából.

5.7.13 Az EGSZB megállapítja, hogy a régióban működő uniós szereplők közötti koordináció fokozatosan javul. Az Európai Újjáépítési Ügynökség (EAR) több száz millió eurós programokat kezel: ezek némelyike az emberi erőforrások fejlesztését, ill. adott esetben a munkaerő képzését célozza vagy vonja maga után. Fontos említést tenni az ETF (European Training Foundation – Európai Képzési Alapítvány), vagy a Cedefop munkájáról, mely utóbbi az ETF-fel való kitűnő együttműködése és közvetlen szomszédos helyzete révén a régió országainak rendelkezésére bocsáthatná gazdag tapasztalatát és szaktudását. Az uniós szerveken kívül hangsúlyozni kell a „Stabilitási paktum” szerepét is, bár jövője továbbra is homályos, ami gyengítheti a régióban kifejtett hatását.

⁽¹⁰⁾ EP-állásfoglalás: P6-TA (2005) 131

6. Az EGSZB javaslatai és ajánlásai

6.1 Az EGSZB szerepe és felelősségei

A Nyugat-Balkán civil társadalmát, valamint mai gazdasági, szociális és kulturális valóságát szem előtt tartva, az európai közösségi vívmányok felé történő előirányzott közeledés érdekében a folyamat újszerű megközelítésére van szükség. Először is a nagy bővítés során a konzultatív vegyes bizottságok révén szerzett ilyen irányú tapasztalatokat kell kamatoztatni. Szintén szükség van az európai szervezett civil társadalom erőteljesebb bevonására a kapcsolódó politikák kialakításának és fejlesztésének teljes folyamatába. Hasonlóképp szükség van az európai szervezett civil társadalom szisztematikusabb és egyértelműen intézményesített bevonására – egyik és másik oldalról egyaránt – az EU és az egyes balkáni kormányok között folyó tárgyalásokba. Végül pedig régiók és célok szerint meghatározott átfogó tevékenységekre van szükség.

6.1.1 A tíz tagország, valamint Bulgária, Románia és Törökország csatlakozását előkészítő konzultatív vegyes bizottsági tárgyalások során szerzett jelentős szakismeretere⁽¹⁾ és értékes humán erőforrásaira támaszkodva az EGSZB magát különösen képesnek tartja arra, hogy a Régiók Bizottságával karöltve tevékenyebb szerepet játsszon a fenti politikák kifejlesztésében, a régióbeli közös kezdeményezések szervezésében való szerepvállalását is beleértve.

6.1.2 A Nyugat-Balkáni kapcsolattartó csoport felállítása és tagjainak régióbeli látogatása nyomán az EGSZB jó információkkal és kapcsolatokkal rendelkezik ahhoz, hogy elősegítse a theszaloníki menetrend céljainak megvalósítását azokon a jelentős gazdasági, társadalmi és kulturális területeken, melyeken az európai szabályozások és intézményi minták gyorsabb és hatékonyabb átvétele szükséges a nyugat-balkáni országokban.

6.1.3 Ezzel összefüggésben az EGSZB fontosnak tartja a nyugat-balkáni civil szervezetekkel 2006-ban az EGSZB székhelyén rendezendő Fórumra vonatkozó kezdeményezését, hiszen ennek révén valamennyi jelentős nyugat-balkáni civil szervezet közvetlen kapcsolatba léphet az EGSZB-vel és általában véve más európai szervezetekkel is. Arra kéri az Európai Bizottságot, hogy minden alkalmas eszközzel támogassa ezt a kezdeményezést, akárcsak a nemzeti és regionális szinten a civil társadalom

⁽¹⁾ Az EGSZB ez idáig a következő dokumentumokat dolgozta ki a Nyugat-Balkánnal kapcsolatban: 1) Tájékoztató jelentés az Európai Unió és egyes délkelet-európai államok közötti kapcsolatokról (1998. szeptember), 2) Saját kezdeményezésű vélemény a következő témában: „A humán erőforrások fejlesztése a Nyugat-Balkánon” (2001. április), 3) Cselekvési terv az Európai Képzési Alapítvánnyal és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezettel (ILO) együttműködésben, a következő címmel: „A társadalmi párbeszéd szellemének és gyakorlatának, valamint a civil társadalom és a kapcsolódó hálózatok részvételének előmozdítása Délkelet-Európában”, 4) Saját kezdeményezésű vélemény a következő témában: „A civil szervezetek részvételének előmozdítása Délkelet-Európában – tapasztalatok és jövőbeli kihívások” – REX-123 – CESE 594/2003, 5) Feltáró vélemény: „A civil társadalom szerepe a Nyugat-Balkánra vonatkozó új stratégia keretében” – REX-153 – CESE 1624/2003, 6) CESE 1622/2003 sz. vélemény.

reprezentatív szervezeteinek támogatását célzó egyéb kezdeményezéseit, valamint, hogy vegye kellően figyelembe a fórum eredményeit.

6.1.3.1 Amennyiben erre igény mutatkozik, az EGSZB kész felajánlani szolgálatait, hogy a civil szervezeteket a megfelelő európai szervezetekkel kapcsolatba hozza a szaktudás átvitele és a nyugat-balkáni országokban végzett tevékenységük produktívabbá tétele céljából.

6.1.3.2 Emellett az EGSZB kijelenti, hogy különös érdeklődést mutat azon civil szervezetek iránt, melyek pénzügyi források szűkében vannak és nem képesek a működésükhöz szükséges források saját erőből való előteremtésére. Ezért ezen szervezetek megerősítése mellett száll síkra a Stabilitási Paktum megvalósítása során.

6.1.3.3 Az EGSZB a fentiekkel egyező érdeklődését fejezi ki a Nyugat-Balkán agrárvilágával szemben is. Ebben a tekintetben arra kéri fel az Európai Bizottságot, hogy fordítson különös gondot ezekre a problémákra úgy, hogy a mezőgazdaság modernizálásához szükséges szaktudását és szakértelmét rendelkezésre bocsátja.

6.1.3.4 Az EGSZB úgy gondolja, hogy a régió gazdasági reformjainak és gazdasági fejlődésének előmozdítása a strukturális problémák megoldásához vezető út alapvető eleme. A KKV-k⁽²⁾ és a mezőgazdasági vállalkozások azok reprezentatív szervezetein keresztül támogatása alapfeltételét képezi a régió gazdasági jólétének, és az EU tagállamaiban már alkalmazott legjobb gyakorlat révén érhető el. Az EGSZB rendelkezik ezen erőfeszítések támogatásához szükséges szakértelemmel és emberi erőforrásokkal.

6.1.3.5 Ebben az összefüggésben és az Európai Bizottsággal együttműködve az EGSZB részt vehetne a civil társadalommal szervezett helyi és országos tájékoztatói üléseken.

6.1.3.6 Az EGSZB elősegíthetné a régióban a nemzetközi szervezetek tevékenységére vonatkozó, a civil szervezetek számára releváns információ terjesztését. Továbbá – az ILO főigazgatója és az EGSZB elnöke közös nyilatkozatának keretén belül – közös tevékenységeket szervezhetne az ILO-val a régión belül, elsősorban a társadalmi párbeszéd erősítésére.

⁽²⁾ Az Európai Bizottság közleménye a Tanács és az Európai Parlament részére: A Nyugat-Balkán és az európai integráció, COM (2003) 285 final – 2003. május 21.

6.1.3.7 Az EU és az EGSZB feladata olyan rendszeres elemzések-tanulmányok tervezése, elindítása és támogatása a Nyugat-Balkán társadalmi helyzetéről, melyek a civil társadalom által megtett haladást is mutatják, és főként a „befektetett erő – eredmény” viszonyra összpontosítanak. Ennek érdekében „hozzamutatókat” lehet használni (vagy ha ilyenek nincsenek, újakat lehet létrehozni) mind a „lágý”, mind a „kemény” befektetések tekintetében, és ezáltal kimutathatóak lesznek az EU által ez idáig alkalmazott politikák és tevékenységek esetleges gyöngéi vagy hiányosságai a szükséges jobbítások és felülvizsgálatok elvégzése céljából [pl. a különböző civil szervezetek osztályozása egyes alapvető jellemzőik alapján (pl. létrehozásuk oka, céljuk, alapszabályuk, földrajzi lefedettségük, működési módjuk, ellenőrzésük módja, pénzügyi forrásaik és finanszírozási szintjük stb.)].

6.2 Az EGSZB kész konzultatív vegyes bizottságok létrehozására a régió valamennyi országával, amint a feltételek azt lehetővé teszik.

6.3 A nyugat-balkáni országok civil szervezeteivel fennálló kapcsolatai révén szerzett tapasztalatai és tudása alapján az EGSZB a következő javaslatokat teszi:

6.3.1 *A nyugat-balkáni országok nemzeti és regionális politikai erői számára:*

6.3.1.1 Az EGSZB javasolja a nyugat-balkáni országoknak, hogy a jövőben érkező uniós támogatások befogadására való felkészülés céljából intenzívebben igazodjanak a közösségi vívmányokhoz – különösképpen a személyiségi és a szociális-kollektív jogok védelmére és a törökországihoz hasonló nemzeti fejlesztési tervek elkészítése révén.

6.3.1.2 Felszólítja az egyes országok kormányait, hogy fokozzák a demokratizálás és a társadalmi kohézió támogatásának irányába tett erőfeszítéseiket a civil szervezetekkel folytatott párbeszéd erősítése révén.

6.3.1.3 Az EGSZB valamennyi érintett felet felszólítja arra, hogy tartsák különös tiszteletben a nemzeti és vallási kisebbségeket azok egyéni, vallási és politikai jogainak hivatalos elismerése és vallási és kulturális emlékműveik védelme révén.

6.3.1.4 Az EGSZB üdvözli a stabilizációs és társulási megállapodási folyamatok során valamennyi országban tapasztalt előrehaladást azok lezárásának irányában.

6.3.2 *Az Unió politikai szerveihez:*

6.3.2.1 Az EGSZB különösen súlyosnak tekinti a régióban a nemek közötti egyenlőség, a környezetvédelem, a fogyasztóvédelem és a kisebbségi csoportok védelmének problémáit a vonatkozó szaktudás és a jogszabályi keretek hiánya miatt, és ezért felszólítja az Európai Bizottságot, hogy segítse a nyugat-balkáni országokat a szükséges modernizálás gyorsabb végrehajtásában.

6.3.2.2 Tekintettel arra, hogy megkezdődött az EU és a régió államai közötti kapcsolatok további megerősítését célzó folyamat, és aláírásra került a stabilitási és együttműködési megállapodás Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal és Horvátországgal, az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy fokozza a folyamat lezárására irányuló erőfeszítéseket a többi országgal is, és határozottabb politikai akarat és összehangoltabb cselekvés révén segítse elő a theszaloníki menetrend⁽¹³⁾ valamennyi célkitűzésének megvalósítását.

6.3.2.3 A theszaloníki menetrendre vonatkozóan az EGSZB kinyilvánítja, hogy bár azt jelentős dokumentumnak tartja az együttműködés szempontjából, mégis folyamatos aktualizálásra szorul.

6.3.2.4 Az EGSZB az oktatást tartja a nyugat-balkáni társadalmak számára nyújtott uniós támogatás legfontosabb színtérének. Az oktatás javulása és az írástudatlanság csökkenése lényegesen enyhítheti a meglévő éles etnikai, vallási és kisebbségi ellentéteket. Ez a gazdasági jóléttel és a demokratikus intézmények megerősödésével együtt a nyugat-balkáni népek számára magasabb színvonalú kormányzást eredményezhet. Az Európai Bizottság különösen jelentős szerepet játszhat az oktatás és kultúra területén olyan erősítő programok létrehozása révén, melyek a tudományos kutatók cseréjét és fiatal tudósok képzését segítik elő.

6.3.2.5 Ebben az összefüggésben külön hangsúlyt érdemel az a geopolitikai, gazdasági és szociális úr, mely egyre inkább jellemzi az EU látásmódját a nyugat-balkáni államoknak az európai struktúrákból való kimaradása miatt.

6.3.2.6 Ennek következtében javasoljuk a Nyugat-Balkán teljes körű betagozását az EU fejlesztési stratégiájába a Stabilitási és Társulási Folyamat megerősítése révén és – szükség esetén – a régió sajátos problémáiból adódó további intézkedések meghozatalát.

6.3.2.7 Hasonlóképpen nemcsak az Unió politikai intézményei, hanem annak konzultatív szervei (EGSZB és RB) között is összehangoltabb együttműködést javasolunk a szóban forgó program hatékonyabb fejlesztéséhez szükséges feltételek kialakítása céljából.

6.3.2.8 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy a Koszovó államjogi státuszával kapcsolatos kérdés végleges rendezése életfontosságú a régió biztonsága, békéje és stabilitása szempontjából, egyúttal felkéri a Tanácsot, az Európai Bizottságot és az Európai Parlamentet, hogy kompetenciáik függvényében járuljanak hozzá az ENSZ és annak főtitkári különmegbízottja által tett erőfeszítésekhez.

6.3.2.9 Az EU-nak különleges beutazási státuszt (vízumokat) kell adnia a szervezett civil társadalom képviselői, valamint a reprezentatív szervezetek képviselői részére, és ezzel kapcsolatban megfelelő rugalmasságot kell mutatnia⁽¹⁴⁾.

⁽¹³⁾ Theszaloníki menetrend a Nyugat-Balkánról: Kivonatok az általános ügyek és külkapcsolatok tanácsainak következtetéseiből, 2003. június 16.

⁽¹⁴⁾ Parlamenti állásfoglalás P6-TA (2005) 01 31

6.3.2.10 Az EU feladata a szociális partnerek szervezeteinek értékelése azok alapszabálya, céljai, szervezete, működése és tevékenységi köre (köz- vagy magánszféra) és reprezentativitási szintje (a vállalatok és munkavállalók összessége vagy ágazatok szerint) stb. szempontjából, annak érdekében, hogy legyenek olyan megbízható szervezetek, amelyekkel az EU a jövőben együtt tud működni. Az ilyenfajta elemzések úgy könnyíthetők meg, ha az EU a hozzájuk szükséges adatok összegyűjtését és nyilvánosságra hozatalát (tehát az átláthatóságot) mindenfajta, a köz- és magán szereplőket, ill. a civil társadalmat képviselő szervezetek részére megítélendő uniós támogatás előfeltételül szabja.

Ez a munka vagy belső forrásokból, azaz az EU saját intézményeinek (Európai Bizottság, EGSZB stb.) segítségével vagy, amennyiben ez szükségesnek ítéltetik, teljes vagy részleges külső megbízás révén teljesíthető.

6.3.3 A Nyugat-Balkánnal szomszédos uniós tagországoknak és a civil társadalom európai szervezeteinek

6.3.3.1 Az EGSZB javasolja az uniós tagországoknak (így például Olaszországnak, Magyarországnak, Szlovéniának és Görögországnak), hogy a nyugat-balkáni országok civil társadalmának megerősítését célzó intézkedéseket fogantossanak különösen a stratégia, a humán erőforrások kihasználása és a közigazgatás területén, csakúgy mint az intézményi és jogszabályi keretek európai harmonizálásának terén.

6.3.3.2 Ezzel párhuzamosan az EGSZB a szociális partnerek európai szervezeteinek – és általában véve a szervezett civil társadalom európai szervezeteinek – még erőteljesebb figyelemfelkeltését és mozgósítását ajánlja, a Nyugat-Balkán megfelelő szervezeteinek az európai struktúrákba és működési egységekbe való betagozódása érdekében.

6.3.3.3 Megjegyzendő, hogy mind a Nyugat-Balkánt övező tagországok tevékenységei, mind a civil társadalom európai szervezeteinek megfelelő tevékenységei a gazdasági, szociális és politikai fejlesztés fent említett közép- és hosszú távú programjába kell, hogy beilleszkedjenek.

6.4 Finanszírozás

6.4.1 Az EU a nyugat-balkáni civil társadalom megerősítését célzó pénzügyi eszközök egész sorával rendelkezik. Ezzel párhuzamosan egyéb nemzetközi szervezetek és más országok is nyújtanak fejlesztési segítséget számos nyugat-balkáni civil szervezet számára. Bár az ilyenfajta segítségnyújtás általában pozitívnak értékelhető, mégis több veszély létezik főként azzal kapcsolatban, ahogyan ezt a segítséget a nyugat-balkáni országoknak adják. A nyugat-balkáni fejlesztési segítséggel kapcsolatos nemzetközi munkák teljesítése során tapasztalt legsúlyosabb problémák a következők:

6.4.1.1 Bár a Nyugat-Balkánnak juttatott nemzetközi segítség gazdasági értelemben viszonylag jelentős lehet, a legtöbb esetben az adományozók által megszabott prioritásoknak felel meg a valódi helyi szükségletek figyelembevételével

nélkül. A (civil társadalmat érintő) nemzetközi fejlesztési segítség a legtöbb esetben elmulasztja figyelembe venni az érdekelt helyi csoportok (stakeholders) érdekeit, és az intézményi változtatásokat célzó erőfeszítéseket olyan egyedi kísérletekként fogja fel, melyek nem kapcsolódnak a létező állami vagy civil struktúrákhoz, valamint a segítségben részesülő országok sajátos érdekeihez és hagyományaihoz. Sok esetben az összes tevékenységet olyan nem kormányzati szervezetekre bízzák a támogatásban részesülő országban, melyek teljes mértékben a nemzetközi segélyprogramoktól függenek, és olyan tevékenységekre tesznek javaslatokat, melyek az adományozók által megszabott prioritásokkal, nem pedig a támogatás kedvezményezettjeinek szükségleteivel egyeznek meg.

6.4.1.2 A nyugat-balkáni fejlesztési segítségre vonatkozó nemzetközi programok hatáskörét rendkívüli módon csökkenti a különböző adományozók közötti egyeztetés hiánya, valamint a gyakran elszigetelt tevékenységeket finanszírozó programok támogatásának túl rövid időtartama. Sok esetben olyan munkák szakadnak félbe, amelyek már jelentős eredményeket kezdtek hozni, az adományozók azonban hirtelen megváltoztatták a finanszírozás prioritásait, és sokkal rövidebb időszakokkal számolnak, mint amilyenek a nyugat-balkáni országokban szükségesek. Az EU és más nemzetközi szervezetek finanszírozó szerveinek meg kell érteniük, hogy a finanszírozás prioritásainak gyakori megváltoztatása nem vezet eredményre. A képzési és kapacitásépítési programok tartoznak rendszerint ebbe a kategóriába. Az intézményi szereplőknek adott támogatás töredékes, és általában konferenciák és kisebb szemináriumok, nem pedig a valós technikai segítség formáját ölti.

6.4.1.3 A valóságban sok nem kormányzati szervezet azért lát el szociális feladatokat, hogy bevételhez juthasson. Emiatt jelentősen csökkent ezen civil szervezetek képessége valódi kapcsolatok kialakítására a társadalommal és az alapszabályzatuk szerinti céljaik teljesítésére. Sok nem kormányzati szervezet a technikai segítség programjainak menedzselésében látja szerepét, és a magánszektorra jellemző gazdasági kritériumok szerint a lehető legnagyobb finanszírozás elérése a céljuk.

6.4.2 Figyelembe véve a szervezett civil társadalomnak nyújtandó erőteljesebb segítségadás fent említett problémáit és azok megoldásának szükségességét, az EGSZB ezen tevékenységek finanszírozásával kapcsolatban az alábbiakat javasolja:

6.4.2.1 Az EU-nak a fejlesztési segítség már megvalósítás alatt álló ill. a 2007–2013-as időszakra kidolgozás alatt álló programjaira kell összpontosítania, főként a demokratikus kormányzás, a gazdasági kormányzás és a környezetmenedzsment terén.

6.4.2.2 A nyugat-balkáni országok kormányainak a civil társadalom megerősítését célzó világos operatív programokat kell kifejlesztelniük. Ezeket a programokat az EU-val egyeztetni kell. Ennek érdekében javasolt a rendszeres kommunikáció kialakítása az Európai Bizottság, az EGSZB és a helyi kormányok között.

6.4.2.3 Olyan erőteljes mechanizmus létrehozására van szükség, mely a fejlesztési segítség programjainak hatékonyságát követi a civil társadalom területén. E mechanizmusban az EGSZB jelentős szerepet kaphat.

6.4.2.4 A fejlesztési segítség programjainak tervét előre egyeztetni kell a civil társadalom valós szükségleteivel. A civil társadalom új intézményeinek megteremtését célzó fejlesztési segítség az EGSZB széles körű technikai támogatását élvezheti.

6.4.2.5 A EGSZB által szervezett nyugat-balkáni fórum lezajlása után a nyugat-balkáni szervezett civil-társadalom képviselői és az EGSZB között állandó technikai munkacsoportot lehet létrehozni. Ez a csoport fog segítséget nyújtani a civil szervezeteknek a stratégiai és operatív menetrend kialakításában, és lehetővé fogja tenni a civil társadalom megerősítését szolgáló legjobb gyakorlatok és a szakértelem átvitelét az EU tagállamai és a nyugat-balkáni országok között.

6.4.2.6 Az EU 2007–2013-as időszakra szóló pénzügyi tervében a „területi együttműködés” elnevezésű cél figyelembe kell, hogy vegye a harmadik országok támogatására előirányzott pénzügyi eszközöket is. A harmadik országok támogatását szolgáló pénzügyi mechanizmusok egyszerűsítésére van szükség, természetesen a meglévő biztos átláthatóság feláldozása nélkül. Ezeket az országokat szomszédsági programokkal kell támogatni. A CADSES típusú programokat a tapasztalatokat felhasználva ki kell terjeszteni.

6.4.2.7 A civil társadalomnak nyújtott fejlesztési segítség programjainak tervezése során az EU-nak figyelembe kell vennie más nemzetközi szervezetek fejlesztési programjait is. Az ENSZ programjaival és speciális intézményeivel való együttműködést el kell mélyíteni és operatív szintre hozni.

Brüsszel, 2006. május 17.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „EU-kampány a biodiverzitás megőrzéséért – a civil társadalom helye és hozzájárulása”

(2006/C 195/24)

2005. szeptember 13-án az EU osztrák elnöksége az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján levélben arra kérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy feltáró véleményt dolgozzon ki a következő tárgyban: „EU-kampány a biodiverzitás megőrzéséért – a civil társadalom helye és hozzájárulása”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2006. április 26-án elfogadta. (Előadó: Lutz RIBBE.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. május 17–18-án tartott 427. plenáris ülésén (a május 18-i ülésnapon) 125 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az EGSZB következtetéseinek és ajánlásainak összefoglalása

1.1 A biodiverzitás az élet alapja és biztosítéka bolygónkon. Már csak a gazdasági önérdék miatt is szükséges, hogy az ember törekedjen az ökoszisztéma stabilitásának megőrzésére. Emellett a világmindenséggel szembeni felelősségünk is azt parancsolja, hogy őrizzük meg a fajgazdagságot. A biodiverzitás védelme nem „luxuscikk”, amelyet megengedhetünk magunknak, de amelyről le is mondhatunk.

1.2 Az ember a biodiverzitás legnagyobb haszonélvezője, ugyanakkor csökkenésének legfőbb okozója is.

1.3 Az EGSZB szerint a biodiverzitás Európában továbbra is rendkívül nagy veszélyben van. Az EU eddigi intézkedései egyelőre nem voltak elegendőek az utóbbi évtizedek kedvezőtlen tendenciájának megállításához.

1.4 Az EGSZB üdvözli, hogy nemcsak az összes európai intézmény, hanem az uniós országok is mint a biodiverzitás megőrzéséről szóló egyezmény aláírói kötelezték magukat arra, hogy a kedvezőtlen tendenciát nemcsak megállítják, hanem vissza is fordítják.

1.5 Az EGSZB kifogásolja azonban, hogy igény és valóság között hatalmas szakadék tátong: a kormányzatok eddig nem járultak hozzá a tőlük elvárható mértékben a biodiverzitás védelméhez. Alapvetően jó példát kellene mutatniuk a biodiverzitás védelme terén, ehelyett a stratégiai döntések és a támogatóprogramok gyakran még tovább veszélyeztetik a biológiai sokféleséget. Ehhez járul még, hogy a 2007–2013 közötti pénzügyi időszakban éppen azokon az uniós politikaterületeken kell különösen takarékoskodni, amelyek nagy jelentőségűek a biodiverzitás védelme szempontjából.